

25.11.2024

Osallisuusvaliokunnan vastaus lausuntopyyntöön alueellisista sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämissuunnitelmista

Osallisuusvaliokunta kokouksessaan 18.11.2024 § 78 lausuu Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen alueellisiin sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämissuunnitelmiin kansalaisdemokratian toimivuuden ja asukkaiden osallisuuden näkökulmasta. Kuinka osallisuus näkyy järjestämissuunnitelmissa?

Aluevaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä.

Osallisuusvaliokunnalle kuuluu hallintosäännön mukaan seurata asukkaiden, palveluiden käyttäjien ja sidosryhmien mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan.

Osallisuusvaliokunta edellyttää, että järjestämissuunnitelmissa tulee kiinnittää huomiota siihen, että palvelustrategian mukaan olosuhteiltaan erilaisilla alueilla sovelletaan niille tarkoituksenmukaista palveluiden järjestämismallia.

Asukas- ja asiakasosallisuuden lähtökohtana on yhteydensaanti, palveluiden saavutettavuus ja palveluihin pääsy. Alueiden asukkaiden huoli palveluiden saavutettavuuden heikkenemisestä on tullut esiin useiden eri adressienkin myötä.

Myös pienemmillä sote-palvelupisteillä tai niiden yhteydessä on tärkeää järjestää perustason sosiaali- ja terveystalvelut (ml. lääkäri- ja sh palvelut ja aikuisten hammashoito). Osalla maaseutualueiden ikääntyvistä asukkaista on erittäin huonot mahdollisuudet liikkua palveluiden perässä sotekeskuksiin (mm. heikot julkisen liikenteen yhteydet), joten palvelun saaminen lähipalvelupisteellä tulee turvata. Kasvavat sote-palvelujen palvelumaksut yhdistettynä kauas karkaaviin palveluihin on hyvin haastava yhdistelmä vähävaraisen ja/tai ikääntyneen asukkaan palveluihin pääsyn ja osallisuuden näkökulmasta. Pitkät välimatkat perustalveluihin vaikeuttavat merkittävästi myös pikkulapsiperheiden palveluihin pääsyä. Pitkien etäisyyksien vuoksi tulisi eri alueille mahdollistaa kohtuullisen matkan päähän myös ilta- ja viikonloppuvastaanotot.

Digitaalisten palveluiden kehittäminen on tärkeää ja avaa paljon mahdollisuuksia. Digitaalisten palveluiden käytön edistäminen on otettava paremmin huomioon hyvinvointialueella. Hyvinvointialueen on huolehdittava digitaalisen tarjoamisesta asiakkaille. Digitaalisten palveluiden kehittämisessä on otettava huomioon helposti käytettävät ohjelmat ja tarjota sähköisten palveluiden käyttöön opastusta lähipalveluna. Digitaalisen järjestämisessä voi tehdä yhteistyötä kuntien ja järjestöjen kanssa.

Järjestämissuunnitelmasta puuttuu järjestöyhteistyö

Järjestöt ovat tärkeä kumppani hyvinvointialueelle hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisessä kuin myös monen sairastuneen ja heidän läheistensä tukena. Osallisuusvaliokunta toteaa, että järjestöjä ei ole otettu järjestämissuunnitelmien luonnoksissa huomioon. Yhteistyö järjestöjen kanssa tulee olla kaikkien sotekeskusten, soteasemien ja sote-palvelupisteiden toimintaa.

25.11.2024

Panostetaan asukkaiden kuulemiseen ja lausuntojen käsittelyyn

Jatkossa osallisuusvaliokunta toivoo palvelujen, suunnitelmien ja strategioiden valmistelulta enemmän asukas- ja asiakaslähtöisyyttä. Valmisteluprosesseja suunniteltaessa tulisi miettiä, kuinka tavoitetaan eri ikäryhmät monikanavaisesti. Hyvinvointialueen tulee järjestää valmisteluvaiheessa esimerkiksi asukastilaisuuksia, jotta vaikuttaminen ja vuoropuhelu on mahdollista myös muutoin kuin digitaalisten kanavien kautta.

Asukkaiden mielipiteiden, ajatusten ja ideoiden keräämiseen ja niistä palautteen antamiseen tulisi panostaa. Se lisää motivaatiota ja osallisuuden tuntua. Hyvien käytänteiden jakaminen ja raportointi jokaisen sotekeskuksen osallisuusvastaavan taholta olisi Osallisuusvaliokunnalle keino seurata osallisuuden toteutumista.

Osallisuusvaliokunta

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue – Siun sote